

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Förskolan Kompassen

Läsår 2020/2021

Antagen

Mariestad 201027

Innehåll

1. Inledning.....	3
1.1. Syfte.....	4
1.2. Ansvar.....	4
2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.....	4
2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår	4
2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier.....	5
2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier	5
3. Undersök risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår.....	7
3.1 Undersök	7
3.2 Metod/kartläggning.....	8
3.3 Analysera.....	9
3.4 Planerade åtgärder för läsåret.....	12
4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)	14
4.1 Barns/elevs delaktighet.....	14
4.2 Medarbetares delaktighet.....	14
4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet.....	14
5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling	14
5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever.....	15
5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev.....	15
5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	17
5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.....	18
5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev.....	19
5.6 När verksamheten diskriminerar barn/elev	19
6. Referenser	19
7. Bilagor.....	20
7.1 Definitioner.....	20
7.2 Lagstiftning och styrdokument.....	22
7.3 Anmälningsskyldighet	23

1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Förskolan Kompassens plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevs lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevs trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Rektor ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.

2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår

Föregående läsårs främjande åtgärder på Kompassens förkola	Åtgärd uppfylld Ja/Nej
Dagligen arbeta utifrån det som beskrivs i avsnitt 3.3 och 3.4 ”Vårt främjande arbete på övergripande nivå”	Ja
Föregående läsårs förebyggande åtgärder på Kompassens förkola	
Utbildningen ska utveckla arbetsprocesserna kring demokratiska strategier vid förhandling, problemlösning och konflikthantering. Vi ska medvetet använda oss av demokratiska begrepp såsom; turas om, stopp, vänta, byta, låna, tillsammans, hjälpa, upptagen, titta. Vi kommer även att använda oss av tecken som stöd (TAKK) för dessa ord.	Ja

2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

Fyra kränkingsärenden har anmälts under året. Det har handlat om fysiska och verbala konflikter mellan barn. Utredning mynnade ut i samtal med vårdnadshavare och förändrat förhållningssätt/arbetsätt för att liknande situationer inte ska uppstå igen.

2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier

Förskolans främjande arbete grundar sig i att förskolan Kompassens utbildning vilar på en demokratisk grund. Vi som arbetar på Kompassen har en gemensam värdegrund som genomsyrar barnsyn, förhållningssätt, arbetsätt och kunskapssyn. Även om vi är en stor förskola försöker vi se oss som ett arbetslag där alla barn på förskolan är allas ansvar. Det viktigaste är att vi vuxna/pedagoger är nära barnen och befinner oss där barnen är för att höra, se och kunna stötta vid konflikter men ibland uppstår konflikter i alla fall. Om saker eller att man inte får sin vilja fram. Ofta beror det på att barnen inte kommit så långt i sin språkutveckling att de inte kan kommunicera med verbala språket utan man tar till knuffar, slag, bitning för att tala om vad man vill eller inte vill. Vi har stor hjälp av vår specialpedagog i vårt främjande arbete. Hon hjälper oss att få syn på arbetsätt och förhållningssätt och kommer också med råd och verktyg om hur vi kan förändra och förbättra när det behövs.

Fyra kränkingsärenden har rapporterats. Det har handlat om konflikter mellan barn som tagit sig fysiska eller verbala uttryck. Utredning har visat att det inte rört sig om kränkningar utan landat i brist på tillsyn. I tre av fallen har det skett när ordinarie pedagoger varit frånvarande och det varit vikarie i gruppen. Vi inser att vi ibland missar att föra över viktig information till vikarier som vistas i barngruppen.

Målet för det förebyggande arbetet under året var att vi skulle utveckla våra arbetsprocesser kring demokratiska strategier vid förhandling, problemlösning och konflikthantering. Det har vi nått.

En framgångsfaktor har varit att hela enheten haft samma mål och att målet varit konkret. Det blev konkret eftersom vi gemensamt bestämde vilka ord som skulle genomsyra arbetet. Fokus har verkligen varit att låta barnen använda demokratiska strategier vid förhandling, problemlösning och konflikthantering genom att vi konsekvent har använt ord och tecken för; tillsammans, turas om, låna, byta, stopp, titta, hjälpa och vänta. Vi har skapat förutsättningar för barnen att öva sina demokratiska strategier på olika sätt. Till exempel genom olika mötesformer och genom reflektion. Barnen får mötas och utforska samt träna sig i ett olikänkande och att reflektera tillsammans. Det kan vid dessa tillfällen uppstå situationer där barnen får använda sig av sina demokratiska strategier för att exempelvis lösa konflikter. Barnen har fått prova på att rösta på olika sätt ex. med legobitar som då på ett konkret sätt symboliserar en röst. Vi har gjort aktiva val i våra miljöer som innebär att vi ibland bara erbjuder en penna, en vagn för att ge barnen möjligheter till förhandling och

kompromissande, alltid under ledning av en vuxen. Hur vi organiserar oss har också haft betydelse. Vi ser att barnen får bättre möjligheter att öva på sina färdigheter när vi delar oss i mindre grupper under dagen. Vi har medvetet valt att se konfliktsituationer som en lärandesituation. Vi upplever att många barn nu använder sig av våra demokratiska strategier. De pratar med varandra och försöker hitta en lösning. Vi pedagoger finns till stöd och föreslår en annan strategi om det inte fungerar. Vi ställer frågor som hjälper barnen att hitta en lösning. Vi uppmuntrar barnen att prova på de olika strategierna-orden, tecknen. Att vi använt samma strategier i hel vår verksamhet oavsett ålder har varit en framgångsfaktor eftersom "alla" barnen på enheten kan förstå dem. Barnen använder sig av orden och strategierna dagligen. Barnen ser varandras styrkor och kan hjälpa varandra ex. vid påklädning eller att hjälpa någon som har ramlat. Vi kan se att hemvisterna med de yngre barnen mer frekvent använt tecken för orden (TAKK) på gruppnivå medan i grupper med de äldre barnen har det använts mest på individnivå. Att koppla orden till TAKK ger ytterligare en dimension där fler barn ges verktyg till kommunikation samt att tecken förstärker och gör orden mer tydliga. Trots att vi tycker att vi nått målet under året väljer vi att ha det kvar även under nästa år. Att få barnen att använda sig av de demokratiska strategierna sker inte på ett år och även om vi pedagoger nu är medvetna om hur vi ska använda oss av dem i arbetet med barnen blir det mer fokus på arbetssättet om vi har det som mål även i år. Vi vill även fokusera på det än mer under året, genom att lägga till reflektionsfrågor kopplat till målet, i vårt systematiska kvalitetsarbete

3. Undersök risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår

3.1 Undersök

3.1.1 Kränkande behandling

Det finns risk att barn blir utsatta för bitning, nyp, slag eller knuffar. Bland de äldre barnen på förskolan kan barnen säga saker till varandra som kan leda till att man blir ledsen/känna sig kränkt. Risken att det sker är större de tider på dagen då inte alla pedagoger är på plats ex. vid ensamarbete, ute på gården eftersom det är svårare att ha uppsikt över hela gården när man är färre pedagoger. Det kan också bli en risk när det är vikarier i verksamheten och ordinarie pedagoger missat att lämna information gällande barngruppen och förhållningssätt/arbetsätt.

3.1.2 Sexuella trakasserier

Det skulle kunna vara en risk att sexuella trakasserier förekommer vuxen mot barn. Situationer som kan vara extra känsliga är vid ensamarbete, vid skötbord eller vila.

3.1.3 Kön

Risk finns att vi vuxna är fast i de traditionella könsmönstren som delar in oss människor i facken man/kvinna, flicka/pojke. Det finns också en risk att barn säger till varandra att du inte får vara med och leka för att du är pojke eller flicka och det kan upplevas kränkande.

3.1.4 Könsoverskridande identitet eller uttryck

Risk finns att det kommer kommentarer från kompisar, vårdnadshavare och pedagoger om kläder eller frisyr som skulle kunna upplevas som kränkande.

3.1.5 Etnisk tillhörighet

En risk skulle kunna vara att vi tror att hemspråket är ett men det egentligen är ett annat och att vi på så sätt inte kan möta barnet/familjen på rätt sätt, att ta och ge information, så att barnet/familjen inte ges samma förutsättningar som andra barn/familjer.

3.1.6 Religion eller annan trosuppfattning

Risk finns att pedagoger på förskolan inte har tillräcklig kunskap om olika religioner vad gäller till exempel klädkod och traditioner som då av vårdnadshavare kan upplevas kränkande mot barnet. Risk finns också att pedagoger och/eller vårdnadshavare har åsikter om barn i gruppen utifrån etniska tillhörighet och religion.

3.1.7 Funktionsnedsättning

Praktiska hinder eller brist på resurs är exempel på sådant som skulle kunna innebära risk för diskriminering utifrån funktionsnedsättning, beroende på vad nedsättningen innebär. Brist på resurser skulle också kunna vara en risk för diskriminering för övriga barn i gruppen.

3.1.8 Sexuell läggning

Det finns en risk om vi låter den stereotypa normen påverka vårt förhållningsätt om vi till exempel pratar i termer om ”mamma och pappa” istället för andra begrepp som tex. vårdnadshavare. Risken blir ännu större om vi inte är medvetna om vilka familjekonstellationer våra barn lever i.

3.1.9 Ålder

En risk skulle kunna vara att vi inte ser individen utan bara siffran för ålder vilket gör att vi har för höga eller för låga förväntningar på barnet och därmed inte ger barnet bästa förutsättningar för att lyckas.

3.2 Metod/kartläggning

En del i vår undersökning är utvärderingen av förra årets mål i det främjande och förebyggande arbetet.

En annan del i vår undersökning är utvärdering utifrån hur vi beskriver vårt främjande arbete. Den visar att vi överlag har ett fungerande främjande och förebyggande arbete men vi ser att det finns risk att barn ändå blir utsatta för bitning, nyp eller utsatt för knuffar. Bland de äldre barnen på förskolan kan barnen också säga saker till varandra som kan leda till att man blir ledsen/känna sig kränkt.

3.3 Analysera

3.3.1 Kränkande behandling

Det finns risk att barn blir utsatta för bitning, nyp, slag eller utsatt för knuffar. Bland de äldre barnen på förskolan kan barnen också säga saker till varandra som kan leda till att man blir ledsen/känna sig kränkt. Risken att det sker är större de tider på dagen då inte alla pedagoger är på plats ex. vid ensamarbete, vid öppning/stängning, ute på gården eftersom det är svårare att ha uppsikt över hela gården när man är färre pedagoger. Det kan också bli en risk när det är vikarier i verksamheten och ordinarie pedagoger missat att lämna information gällande barngruppen och förhållningssätt/arbetsätt.

Vi arbetar mot *kränkande behandling* genom att vara vuxna som föregår med gott exempel och visar barnen hur vi ska bete oss och vara mot varandra genom att aldrig tala illa om kollegor, andra barn eller vårdnadshavare. Vårt värdegrundsarbete, där vi pratar om och visar hur vi ska vara mot varandra, blir en naturlig del av den dagliga verksamheten. Vi är närvarande vuxna i lek och aktivitet i alla rum såväl inne som utomhus. Vi delar barngruppen i mindre grupper under dagen. Om konflikt uppstår handleder och hjälper vi vuxna till att reda ut det som hänt. Vi lär också barnen att sluta betyder sluta. Det är tillåtet att sätta sin gräns och säga nej och det ska respekteras. Vi lär barnen att använda STOPP – ord och tecken. Vi arbetar medvetet med de demokratiska begreppen som tagits fram på enheten; turas om, stopp, vänta, byta, låna, tillsammans, hjälpa, upptagen och ”titta”, som är viktiga för barns förståelse för vad demokrati kan vara.

3.3.2 Sexuella trakasserier

Det skulle kunna vara en risk att sexuella trakasserier förekommer vuxen mot barn. Situationer som kan vara extra känsliga är vid ensamarbete, vid skötbordet eller vila. Som vuxen på förskolan är vi uppmärksamma på vuxnas beteende och lyhörda för barnens beteende och signaler. Det är svårt att undvika ensamarbete delar av dagen men vårt förhållningssätt är t.ex. att okända vikarier inte byter blöjor på barnen eller öppnar/stänger förskolan. Vi jobbar dagligen med barnens rätt till integritet, att säga stopp med ord och tecken när man inte vill och att det respekteras av vuxna och kompisar. Vi är noga med att begära utdrag från belastningsregistret vid anställning av personal. Det är all personals ansvar att omedelbart uppmärksamma om vi hör eller ser något och ansvara för att ifrågasätta och uppmärksamma den vuxnes handlande direkt.

3.3.3 Kön

Risk finns att vi vuxna är fast i de traditionella könsmönstren som delar in oss människor i facken man/kvinna, flicka/pojke. Det finns också en risk att barn säger till varandra att du inte får vara med och leka beroende på om man är pojke eller flicka och det kan upplevas kränkande. Allt lekmaterial och alla aktiviteter är tillgängliga för alla barn oberoende av kön och vi benämner inte gruppindelningar på barnen med kön utan med andra namn som inte har med kön att göra.

(Använder istället barn, kompisar.) Vi har litteratur i den pedagogiska miljön som har både pojkar och flickor som huvudperson. I våra miljöer finns duplo, - legofigurer med olika kön, yrken, hårfärg och hudfärg.

3.3.4 Könsoverskridande identitet eller uttryck

Risk finns att det kommer kommentarer från kompisar, vårdnadshavare och pedagoger om kläder eller frisyr som skulle kunna upplevas som kränkande. Vi skapar en god pedagogisk miljö där flickor och pojkar inte blir hämmade av traditionella tankar och föreställningar om biologisk könstillhörighet och samhällets könsnormer genom att alla få vara den man är oberoende av kön och där det är ok att bryta mot föreställningen om hur flickor och pojkar förväntas vara eller se ut. Vi fångar upp barnens tankar, åsikter och värderingar och ser detta som ett tillfälle för reflektion tillsammans med barnen. I våra pedagogiska miljöer finns litteratur som handlar om könstillhörighet.

3.3.5 Etnisk tillhörighet

En risk skulle kunna vara att vi tror att hemspråket är ett men det egentligen är ett annat och att vi på så sätt inte kan möta barnet/familjen på rätt sätt, att ta och ge information, så att barnet/familjen inte ges samma förutsättningar som andra barn/familjer. Vi uppmärksammar och visar nyfikenhet för barns olika etniska tillhörigheter genom att visa intresse för barnens/familjernas hemspråk. Vi uppmärksammar de barn som kan tala flera språk som något mycket positivt och pratar mycket om det i barngrupperna. Vi pratar om vad olika ord heter på svenska och andra språk. Vi tar också hjälp av vårdnadshavare. Vi använder oss mycket av den digitala tekniken för att översätta ord, översätta texter till sånger med QR koder. Att barnen serveras den mat som vårdnadshavarna önskar utifrån etnisk tillhörighet är också en del i det främjande arbetet. Vi har förmånen att ha medarbetare med annan etnisk tillhörighet och vi ser det som en tillgång i verksamheten. Vi använder Polyglutt vilket är en app som fungerar som ett digitalt bibliotek. Vi använder denna app dagligen och man kan få böcker upplästa på en mängd olika språk. Denna app ser vi som en framgångsfaktor när det gäller att lyfta det mångkulturella, flerspråkiga samt normvidgande då det finns flera olika kategorier att välja bland. Polyglutt är en framgångsfaktor under introduktioner då vi kunnat läsa böcker på olika hemspråk. Vi har även använt oss av tecken som stöd för att lättare kommunicera med barn med annat modersmål. Vid placering på förskolan tar vi i förväg reda på barnets/familjens hemspråk för att veta om tolk behövs i samtal.

3.3.6 Religion eller annan trosuppfattning

Risk finns att pedagoger på förskolan inte har tillräcklig kunskap om olika religioner vad gäller t.ex. klädkod och traditioner som då av vårdnadshavare kan upplevas kränkande mot barnet. Risk finns också att pedagoger och/eller vårdnadshavare har åsikter om barn i gruppen utifrån etniska tillhörighet och religion. Vi arbetar för att barnen utvecklar sin förmåga att leva sig in i och respektera andra kulturer och värderingar genom att se varandras olikheter som något positivt och uppmuntra hemspråket. Vi är uppmärksamma på våra egna föreställningar och normer kring religion. En annan del i det främjande arbetet är att barnen får den mat vårdnadshavarna önskar utifrån sin religion eller trosuppfattning.

3.3.7 Funktionsnedsättning

Praktiska hinder eller brist på resurs är exempel på sådant som skulle kunna innebära risk för diskriminering utifrån funktionsnedsättning, beroende på vad nedsättningen innebär. Vi anpassar verksamheten med hänsyn till barnens olika förutsättningar genom att noga tänka på vilka gemensamma aktiviteter vi väljer och hur vi utformar aktiviteterna så att alla barn ska kunna delta på sina villkor. Om vi har barn i våra grupper som av en eller annan orsak behöver anpassningar utifrån en funktionsnedsättning så fördjupar personalen sina kunskaper om det genom relevant fortbildning, allt för att kunna se och förstå alla barn. Förskolans specialpedagog är viktig i det här arbetet och BVC, barnhabilitering, hörselverksamheten och SPSM bidrar med viktig rådgivning och handledning. Även vårdnadshavare är en viktig kunskapskälla.

3.3.8 Sexuell läggning

Det finns en risk om vi låter den stereotypa normen påverka vårt förhållningsätt om vi till exempel pratar i termer om ”mamma och pappa” istället för andra begrepp som tex. vårdnadshavare. Risker blir ännu större om vi inte är medvetna om vilka familjekonstellationer våra barn lever i.

Utifrån barnens egna beskrivningar av sina familjer blir det naturligt att prata om att familjer ser olika ut. Vi utmanar barnens tankar i leken när t.ex. barnen säger att det bara kan vara en pappa så säger vi att det kan bo två pappor här. Vi synliggör och bejakar olika familjekonstellationer och får varje barn att känna stolthet över sin familj. Litteratur som handlar om olika familjekonstellationer finns att tillgå i den pedagogiska miljön

3.3.9 Ålder

En risk skulle kunna vara att vi inte ser individen utan bara siffran för ålder vilket gör att vi har för höga eller för låga förväntningar på barnet och därmed

inte ger barnet bästa förutsättningar för att lyckas. Vi fyller dagarna med aktiviteter som är anpassade till barnens förutsättningar och intresse och benämner inte gruppindelningar på barnen med ålder utan använder andra begrepp.

3.4 Planerade åtgärder för läsåret

Åtgärderna är överförda och tidsplanerade i enhetens kvalitetsverktyg för att fortlöpande genomföras. För definition av begreppen främjande och förebyggande, se bilaga 1.

Planerade främjande åtgärder på Kompassens förskola	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Ansvarig
Dagligen arbeta utifrån det som beskrivs i avsnitt 3.3 och 3.4 "Vårt främjande arbete på övergripande nivå"	Augusti 2020 - Maj 2021	Alla pedagoger på enheten
Planerade förebyggande åtgärder på Kompassens förskola	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Ansvarig
<p>Utveckla arbetsprocesserna kring demokratiska strategier vid förhandling, problemlösning och konflikthantering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samsyn på enheten genom att använda oss av orden; turas om, stopp, vänta, byta, låna, tillsammans, hjälpa, upptagen, titta. • Använda oss av tecken som stöd (TAKK) för dessa ord • Involvera vårdnadshavarna i målet/våra begrepp. 	Påbörjas i augusti 2020, genomförs fram till maj 2021. Processas genom fråga i veckoreflektion, uppföljning genom frågor i månadsreflektion, halvårsanalys och utvärdering i dokumentationsverktyget Unikum.	Alla pedagoger på enheten.
Skapa rutin för överlämnande av viktig information till vikarier gällande den barngrupp de vikarierar i.	Oktober 2020	Rektor och pedagoger på enheten.

Vårt främjande arbete på övergripande nivå

Alla på förskolan Kompassen skall känna sig betydelsefulla och respekterade. Förskolan ska var en demokratisk mötesplats där trygghet, solidaritet och omtanke om varandra är bärande hörnstenar. Verksamheten genomsyras av mångfald, beträffande material, kulturer, uttryckssätt, miljöer samt personligheter. Alla ska känna sig som en viktig del i ett sammanhang där man genom delaktighet och inflytande är aktiva medskapare av verksamhetens miljö och läroprocesser.

Hur gör vi:

- Förskolans gemensamma värdegrund diskuteras kontinuerligt och hålls levande i nätverk och andra mötesforum.
- Vi diskuterar/reflekterar egna normer och attityder som genomsyrar den pedagogiska verksamheten och arbetar aktivt kring begreppet inkludering, alla ges möjlighet att delta i verksamheten utifrån sina egna förutsättningar.
- Vi arbetar varje dag med att skapa trygghet för barnen och skapa en miljö där alla barn blir respekterade som de är.
- Personalen visar aktivt att alla barn är lika mycket värda att lyssna på och får komma till tals.
- Personalen uppmuntrar barnen att leka utifrån intresse, inte efter vad som är traditionellt pojk- eller flicklek.
- Samtliga vuxna är uppmärksamma på att vi bemöter barnen och varandra på ett respektfullt sätt.
- Personalen ser olikheter som en tillgång
- Vi lär barnen att sluta betyder sluta. Det är tillåtet att sätta sin gräns och säga nej och det ska respekteras. Vi lär barnen att använda STOPP – tecknet.
- Vårt värdegrundsarbete, där vi pratar om och visar hur vi ska vara mot varandra, blir en naturlig del av den dagliga utbildningen.
- Vi förstärker barnens positiva handlingar (demokrati, solidaritet)
- Vi dokumenterar i händelselogg och utvärderar/analyserar dessa för att hitta mönster som vi kan åtgärda för att kunna förebygga framtida kränkningar
- Vi är närvarande vuxna som sprider ut oss vid utomhusvistelse och inomhusvistelse för att höra vad som sägs och vad som görs/sker i barngruppen.
- Om konflikt uppstår handleder/hjälper vuxna till att reda ut vad som hänt.
- Information/utbildning till våra vikarier (långtid-korttid) om arbetssätt, förhållningssätt för att skapa trygghet
- Vi är lyhörda för alla barns kommunikativa uttryck
- Vi är uppmärksamma på signaler från barnen. Signaler kan vara kroppsspråk, om de drar sig undan, är ledsna, inte vill vara med och leka eller utåtagerande. Alla barn ska uppmuntras att berätta för en vuxen när något inte känns bra. Det är allas ansvar att uppmuntra till detta genom kontinuerliga samtal och genom att vara uppmärksam och lyhörd inför det barnet visar/berättar
- Introduktionen är viktig. Vårdnadshavare och barn introduceras in i vårt arbetssätt, förhållningssätt och organisation för att skapa trygghet och gemensam värdegrund.

- All personal i förskolan ansvarar för att vara uppmärksamma på varandras förhållningssätt. Det är all personals ansvar att omedelbart uppmärksamma om vi hör eller ser någon vuxen (medarbetare/vårdnadshavare) kränka eller diskriminera barn eller vuxen. De som uppmärksammar en händelse ansvarar för att ifrågasätta och uppmärksamma den vuxnes handlande direkt.

4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)

4.1 Barns/elevs delaktighet

Vi samtalar med barnen i grupp och enskilt om hur man är mot varandra fortlöpande under året och hur viktigt det är att visa respekt. De äldsta barnen har i mindre grupper diskuterat ”Planen mot diskriminering och kränkande behandling

4.2 Medarbetares delaktighet

- Rektor ansvarar för att all personal på förskolan, inklusive kök och städ, får vara delaktiga och väl insatta i planen.
- Rektor ansvarar för att planen följs upp som en punkt på APT under året.
- Pedagogerna i verksamheten informerar nyanställd personal, vikarier, VFU-studenter och andra som gör praktik i vår verksamhet om innehållet i planen
-

4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet

De resultat som framkommer i inskolningssamtal, föräldraenkät och utvecklingssamtal rörande område Normer och värden tas omhand av pedagogerna och analyseras och används som en del i framtagandet av planen.

I följande forum lyfts planen:

- Föräldramöte. Rektor ansvarar
- Inskolningssamtal och utvecklingssamtal. Alla pedagoger ansvarar.
- Enhetens hemsida
- I tambur/informationstavla på respektive hemvist

5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever

En viktig utgångspunkt är den individuella upplevelsen. Ett barn eller en vuxen som berättar att hen känner sig kränkt, ledsen, arg, sårad eller skadad måste alltid tas på allvar.

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal i förskolan har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling.

Ingen ska kunna säga att ansvaret är någon annans.

Upptäckt/ information av/ om konflikt

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Ingrip om behövt.	All personal
2.	Meddela barnens/elevs mentorer.	Den personal som ingripit eller eventuellt fått information om konflikt
3.	Samtal med berörda barn/elever	Mentor/pedagog
4.	Bestäm tid för uppföljning (ca en vecka senare).	Mentor/pedagog
5.	Dokumentera händelsen	Mentor/pedagog
6.	Kontakta vårdnadshavare till berörda barn/elever. Berätta om händelsen och hur förskolan/skolan/fritidshemmet hanterat det samt dokumentera samtalet.	Mentor/pedagog

5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev

Upptäckt/ information om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Anmäl kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier till rektor via länk på Navet ”Anmäl kränkning barn och elev”	All personal
2.	Informerar berörda barns/elevs pedagoger/mentorer.	All personal
3.	Informera berörda barns/elevs vårdnadshavare om att en anmälan gjorts och att förskolan/skolan kommer att utreda kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier	Pedagog/mentor
4.	Utredning påbörjas	Rektor
5.	Barnen/Eleverna hålls under uppsikt under utredningstiden.	Pedagog/mentor/arbetslag
6.	Samtal med berörda barn/elever om kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier (utifrån mognad)	Pedagog/mentor
7.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredning är klar.	Rektor
8.	Samtal med berörda elevs vårdnadshavare om utredningen och om åtgärder/insatser.	Rektor
9.	Uppföljning av åtgärder/insatser.	Rektor
10.	Om kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
11.	Om kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör	Rektor

	intensifieras åtgärder/insatser och eventuell tas hjälp av andra professioner eller externa myndigheter.	
--	--	--

5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Upptäckt/information av/om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Barn/elev/personal meddelar rektor eller annan personal att elev blir kränkt, diskriminerad, trakasserad eller sexuellt trakasserad.	All personal
2.	Informera berörd vårdnadshavare om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier och dokumentera samtalet.	Rektor
3.	Utredning påbörjas	Rektor
4.	Samtal med berört barn (utifrån mognad)/elev och personal om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier	Rektor
5.	Fackliga företrädare och skyddsombud informeras.	Rektor
6.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredningen är klar.	Rektor
7.	Uppföljning av åtgärder/insatser	Rektor
8.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor

9.	Om kränkning, diskriminering/trakasserierna/sexuella trakasserierna inte upphör kontaktas chef förskola och pedagogisk omsorg/grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning och/eller personalenheten.	Rektor
----	--	--------

5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

Upptäckt/information av/ om diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.

Scenario	Åtgärd
A. Elev utsätter annan elev för trakasserier/sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera mentor
B. Personal utsätter elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera rektor
C. Verksamheten ¹ utsätter elev för diskriminering.	Informera rektor
D. Rektor utsätter elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera chef förskola och pedagogisk omsorg

^{1,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Informera chef förskola och pedagogisk omsorg/
grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning

5.6 När verksamheten² diskriminerar barn/elev

Informera rektor eller chef förskola och pedagogisk omsorg/
grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning

För information kan även elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen www.skolinpektionen.se/BEO vid åsikter om utbildningen.

6. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
 - Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
 - Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
 - FN:s barnkonvention
 - Skollagen (2010:800)
 - Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
 - Socialtjänstlagen (2001:453)
-

7. Bilagor

7.1 Definitioner

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning..

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasseri. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som är utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

7.2 Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML gäller förutom för personal, även för elever från och med förskoleklass. Barn i förskolan och elever i fritidshemmet är undantagna bestämmelserna i AML. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska prägla verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

7.3 Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet under Service och i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Sektor utbildning/Elevhälsa.